

УДК 346.9:349.6

О.А. ТРЕГУБ, юрист 1 категорії відділу проблем господарсько-правового забезпечення економічної безпеки держави
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКІ САНКЦІЇ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ: ПЕРЕДУМОВИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ

Ключові слова: адміністративно-господарські санкції, правопорушення у сфері поводження з відходами, правовий порядок, штраф, обмеження діяльності, зупинення діяльності.

Досліджено проблему адміністративно-господарських санкцій за правопорушення у сфері поводження з відходами. Виявлено, що основними передумовами застосування санкцій за вказані правопорушення є посягання останніх як на правовий екологічний, так і правовий господарський порядок, а також спрощення правил ведення господарської діяльності у сфері поводження з відходами, що потребує пропорційного посилення охоронної функції права. Обґрунтовано, що найбільші перспективи для відповідних правовідносин має застосування адміністративно-господарського штрафу, вилучення прибутку (доходу) як майнові санкції та обмеження чи зупинення діяльності суб'єкта господарювання як організаційні санкції.

Вступ. Переважна кількість суспільно-шкідливих чи небезпечних діянь у сфері поводження з відходами, поряд із об'єктами еколого-правової охорони, одночасно посягає й на встановлені правила і умови здійснення різних видів господарської діяльності. Це означає, що такі діяння цілком обґрунтовано можна віднести до господарських правопорушень, за які передбачити відповідальність у вигляді адміністративно-господарських санкцій (АГС).

На сьогоднішній день створення правових підстав для застосування АГС треба визнати провідним напрямом модернізації юридичної відповідальності за правопорушення у сфері поводження з відходами (ПСПВ). Переваги АГС, їх прихований потенціал особливо помітні на фоні стійкої нездатності звичних заходів юридичної відповідальності, передусім адміністративної, забезпечити належну охорону правопорядку у відповідній сфері, гарантувати дотримання прав людини та інтересів суспільства.

По-перше, чинна модель адміністративної відповідальності, втілена у Кодексі України про адміністративні правопорушення, є однополярною і застосовна виключно до фізичних осіб. Отже, за ПСПВ, передбачені Кодексом, відповідальність несуть не господарські організації, а їхні посадові особи, що реально не позначається на результатах діяльності таких суб'єктів господарювання, їхньому фінансовому стані. Відповідно, відсутні стимули для зміни ними протиправного характеру своєї діяльності.

По-друге, та міра відповідальності, що застосовується за адміністративні ПСПВ, є мало-значною і *a priori* не здатна досягти превентивно-виховної мети адміністративного стягнення (ст. 23 Кодексу) [1].

Стає слабшою при цьому і роль державного контролю за додержанням законодавства про відходи, оскільки уповноважені на його здійснення органи не володіють засобами, достатніми для усунення виявлених та попередження нових порушень. Примноження кількості перевірок щодо поводження з відходами останнім часом (так, державні екологічні інспекції у Сумській, Вінницькій та Волинській областях протягом січня—вересня 2016 р. здійснили у 2—4 рази більше перевірок, ніж за весь 2015 р.) [2—4] більше відбивається на статистиці про кількість посадових осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, ніж на реальному еколого-економічному становищі відповідної сфери. Якщо предмет контролю — визначена діяльність суб'єктів господарювання, то й до юридичної відповідальності за результатами контрольних заходів логічно притягати самих суб'єктів господарювання. Наголосу при цьому потребують майнові санкції, розмір яких має адекватне економічне та екологічне підґрунтя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В юридичній літературі загальнотеоретичні і прикладні питання застосування АГС під різними кутами зору досліджувались представниками науки господарського та адміністративного права.

У науці господарського права зазначеній проблематиці присвячено праці Б.М. Грека [5], З.Ф. Татькової [6], Н.М. Шевченко [7] та багатьох інших учених. Серед найбільш вагомих здобутків варто назвати визначення місця АГС у системі господарсько-правової відповідальності та правової охорони в цілому, виявлення характерних ознак таких санкцій і напрацювання пропозицій щодо удосконалення механізму їхнього застосування.

У науці адміністративного права дослідженням поняття, сутності та ознак АГС останнім часом займалися І.С. Войтенко [8] та Н.Ю. Кантор [9]. Необхідно також згадати дисертацію А.О. Оскірко «Адміністративна відповідальність за порушення у сфері поводження з відходами», де розглянуто деякі АГС, що наразі застосовуються за ПСПВ [10].

Загальне посилення на господарсько-правову відповідальність і АГС як перспективний вид юридичної відповідальності за ПСПВ міститься у дисертаційній роботі Н.О. Максименцевої «Правове забезпечення поводження з небезпечними відходами» [11, с. 126].

Зважаючи на те, що охоронний потенціал АГС у відносинах щодо поводження з відходами залишається майже нерозкритим (як теоретично, так і у практичному вимірі), передумови і перспективи іншого застосування у цих відносинах заслуговують детальнішого дослідження.

Метою статті є виявлення передумов та обґрунтування пропозицій щодо перспектив застосування АГС за ПСПВ.

Результати дослідження. Правова природа АГС залишається предметом тривалої наукової полеміки. Полемічним, зокрема, видається місце названих санкцій у системі юридичної відповідальності, їхня галузева належність. Коротко охарактеризуємо основні теоретичні підходи до цього питання.

Перший — склався у науці господарського права. Прибічники цього підходу хоча і визнають специфічність АГС та їхні виразні відмінності від інших господарських санкцій, проте обґрунтовують (або підтримують) належність цих правових засобів до господарсько-правової відповідальності [5—7]. На користь цього свідчать власне і положення статті 217 Господарського кодексу України (ГК України), що встановлюють види господарських санкцій [12].

Другий підхід передбачає, що за всіма рисами АГС належать до адміністративних санкцій і є заходами адміністративної відповідальності. Цей підхід поділяють переважно представники науки адміністративного права [8, с. 119—120; 9, с. 88; 10, с. 3—4, 8].

З точки зору правового забезпечення сталого і ефективного поводження з відходами значення має не стільки питання галузевої належності АГС, скільки їхня об'єктивна спроможність до охорони правопорядку в означеній сфері через спеціальні заходи майнового або організаційного типу. Разом із тим, з огляду на особливості, визначені ГК України, відповідні санкції розглядають у роботі як елемент господарсько-правової відповідальності.

Передумови застосування АГС як засобів правової охорони регулятивних правовідносин у галузі поводження з відходами зумов-

люються спрямованістю основної частки правопорушень цієї галузі не тільки проти правового екологічного, але й правового господарського порядку. Останній, як відомо, зв'язаний власним екологічним «імперативом», що впливає із конституційних основ відповідного порядку. Найвиразнішими з них є соціальна спрямованість економіки, заборона використання власності на шкоду людині та суспільству, забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України і інші [12]. В ідеалі через ці загальноправові принципи екологічна та господарська складові правопорядку сполучаються, зливаючись в органічно цілісну правову матерію, що і є запорукою еколого-економічної урівноваженості поводження з відходами (В.А. Зуєв, наприклад, розглядає правопорядок у сфері поводження з відходами як двоєдину еколого-господарську категорію [13, с. 122]).

Наближення господарського- та еколого-правового механізмів правового регулювання, окрім посилення екологічної складової в економічній політиці держави [14, с. 64—87], може відбуватись і шляхом експансії окремих інститутів господарського права до суміжних еколого-правових відносин. І один із можливих кроків у цьому напрямі — це визнання ряду ПСПВ такими, які є одночасно порушеннями у сфері господарювання, та призначення за їх скоєння домірних АГС.

Ще одним вагомим аргументом на користь повномірного залучення АГС до охорони відносин у галузі поводження з відходами є спрощення в Україні правил ведення господарської діяльності, її «дерегуляція». Починаючи з 2014 р. господарські відносини у сфері, що досліджується, зазнали таких змін: скорочено кількість документів дозвільного характеру щодо поводження з відходами (наразі діє два основних документи, а раніше було близько п'ятнадцяти); уведено декларування про відходи замість одержання дозволу на здійснення операцій для суб'єктів господарювання, які виключно утворюють відходи у межах визначеного законом показника; деліцензовано діяльність із збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини тощо.

Лібералізація державного регулювання господарської діяльності у сфері поводження з відходами не повинна асоціюватись лише із

нарошування міри свободи підприємців. Одним із «запобіжників» від зловживання цієї свободою має бути пропорційне посилення відповідальності суб'єктів господарювання за екологічно і ресурсно виправдану діяльність з відходами в умовах послабленого регуляторного тиску. Державний вплив, присутність якого зростає в охоронному режимі за рахунок регулятивного (разом із розвинутою системою позитивного стимулювання), покликаний підтримати «хиткий» баланс приватних і публічних інтересів, що стикаються під дією властивостей відходів і не узгоджуються без державного втручання. Перш за все, відповідне узгодження полягає у підвищенні екологічної рентабельності господарювання у галузі поводження з відходами, досягнення чого значно б полегшилось завдяки використанню АГС.

За універсальністю призначення провідне положення в системі АГС займає адміністративно-господарський штраф (далі — АГШ). Як майнова санкція АГШ застосовний практично за необмежене коло господарських ПСПВ — самостійно або разом з іншими видами АГС [12]. Однак на теперішній час цей юридичний засіб фактично відсторонений від охорони правовідносин у сфері поводження з відходами. Певне виключення містить санітарне законодавство. Зокрема, ним регламентовано, що за випуск, реалізацію продукції, яка внаслідок порушення вимог стандартів, санітарних норм є небезпечною для життя і здоров'я людей, підприємство, підприємець, установа, організація сплачує штраф у розмірі 100 % вартості випущеної або реалізованої продукції [15]. Також до 2007 р. на підставі положень Закону України «Про ветеринарну медицину» на суб'єктів господарювання накладались штрафи за окремі правопорушення у відповідній галузі, частина яких належала до ПСПВ (наприклад, виготовлення харчових продуктів із сировини тваринного походження, забороненої для використання) [16].

У деяких країнах діє багаторівнева шкала штрафів за ПСПВ, які встановлюються прямо у законодавстві про відходи. Характерним прикладом є Закон Болгарії «Про поводження з відходами», який розрізняє 200 адміністративних правопорушень, переважні суб'єкти яких — індивідуальні підприємці та юридичні особи (з погляду правової традиції України

більшість названих правопорушень можна віднести до господарських, а штрафи, що за них передбачені, — до АГШ). Наприклад, на них можуть накладатись штрафи за: видалення небезпечних відходів у місцях, не призначених для цього — від 10 000 до 50 000 левів; нездійснення класифікації відходів, які ними утворюються — від 5 000 до 15 000 левів; збирання, транспортування та / або обробка відходів без одержання дозволу чи реєстраційного документа, коли це необхідно — від 7 000 до 20 000 левів. Повторне вчинення будь-якого правопорушення тягне подвоєння суми штрафу [17].

Законодавчий досвід Болгарії у регламентації юридичної відповідальності за ПСПВ не просто становить інтерес для національної правотворчості України, а може бути реально долученим до основи (звісно, у вигляді, адаптованому до внутрішньодержавних умов і процесів) для врегулювання питання застосування АГШ за ПСПВ.

Так, заслуговує рецепції всеохопний (повний) підхід щодо адміністративно-правової (в українському контексті — господарсько-правової) охорони правовідносин у сфері поведінки з відходами із підвищеною увагою до предметної специфіки правопорушень і варіацій їх об'єктивної сторони (але не переступаючи межі зайвої деталізації). Його відтворення в законодавстві України попереджатиме появу «оголених» (неохоронюваних) зон правовідносин та дозволитиме оптимально співвідносити суспільну шкідливість протиправних діянь із необхідною мірою державного примусу.

Забезпеченість охоронними нормами із АГШ у вигляді санкції позитивно позначиться й на хронічно «вразливих» ділянках регулятивних правовідносин у сфері поведінки з відходами. Узагальнення відомостей територіальних органів Державної екологічної інспекції України, даних Мінприроди України показує, що такими ділянками є: облік та звітність у сфері поведінки з відходами (зокрема ведення реєстрових карт, паспортів на певні місця чи об'єкти); одержання документів дозвільного характеру, подання декларації про відходи; одержання ліцензії на здійснення операцій у сфері поведінки з небезпечними відходами, дотримання ліцензійних умов; збирання, транспортування, утилізація та вида-

лення побутових і небезпечних відходів; будівництво та експлуатація устаткування, об'єктів і споруд для захоронення, переробки відходів і т. д.; інші [2, 3, 18, 19].

Разом із АГШ чи без нього як санкції за окремі ПСПВ, пов'язані із купівлею-продажем відходів, наданням послуг з їх вивезення, переробки і т. д., може використовуватися безоплатне вилучення прибутку (доходу). За допомоги цього заходу, наприклад, можна припиняти і ліквідувати наслідки порушень щодо здійснення операцій: з металобрухтом — його експорту, правил реалізації та ін. Усі правопорушення разом із мірою відповідної санкції повинні бути визначені Законом України «Про металобрухт» [20].

Іншим видом АГС, екологоохоронних за призначенням і застосовних у відносинах поведінки з відходами, є обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання. Стаття 246 ГК України пов'язує ці санкції із порушенням екологічних вимог під час здійснення господарської діяльності та покладає її реалізацію на Кабінет Міністрів України, Раду міністрів АР Крим, а також інші уповноважені органи в порядку, встановленому законом [12].

Однак Законом України «Про відходи» не визначено ані компетенції, ані порядку застосування вищевказаних санкцій. У свою чергу, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» надає Державній екологічній інспекції України повноваження на обмеження чи зупинення діяльності підприємств і об'єктів незалежно від підпорядкування та форми власності, що експлуатуються з порушенням екологічного законодавства [21]. При цьому процедурні аспекти реалізації цих заходів ним також не врегульовані (до 2014 р. вони визначалися постановою Верховної Ради України) [22].

На відміну від цього Закону, окремі галузеві закони встановлюють ширший перелік органів влади, уповноважених обмежувати або зупиняти діяльність суб'єктів господарювання (чи об'єктів, що їм належать) за екологічні правопорушення. Так, згідно із Законом України «Про електроенергетику», компетенція щодо обмеження, зупинення чи припинення діяльності об'єктів електроенергетики розподіляється між Кабінетом Міністрів України (електричні станції, магістральні та міждер-

жавні електричні мережі), місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та Державною екологічною інспекцією України (усі інші об'єкти електроенергетики) [23].

Зі свого боку закони, що визначають правовий статус названих органів влади, пропонують власний варіант розмежування вказаної компетенції: повний її обсяг має тільки Кабінет Міністрів України [24], обмежений — місцеві державні адміністрації (вносять пропозиції про зупинення діяльності підприємств, установ, організацій у разі порушення ними законодавства про охорону довкілля [25]) та органи місцевого самоврядування (зупиняють будівництво, яке може заподіяти шкоду навколишньому середовищу [26]).

Через колізії у законодавстві відсутність визначених підстав та порядку обмеження або зупинення діяльності суб'єктів господарювання застосування таких АГС у відносинах щодо поводження з відходами наразі є юридично неможливим. У перспективі загальний порядок і повноваження органів влади мають визначитися стрижневим актом екологічного законодавства — Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Поряд із цим, підстави обмеження або зупинення діяльності суб'єктів господарювання (їхніх об'єктів), тобто конкретні ПСПВ, повинні закріплюватись Законом України «Про відходи».

Загалом АГС як засіб юридичної відповідальності за ПСПВ мають ряд суттєвих переваг. По-перше, вони спрямовані на припинення правопорушення та ліквідацію його наслідків, що значно легше вписується до системи координат еколого-господарських відносин, ніж загальновідома превентивно-виховна мета, властива адміністративним стягненням. По-друге, АГС «приводяться у дію» на підставі презумпції вини (суб'єкт господарювання відповідає за порушення правил здійснення господарської діяльності, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення) [12]. По-третє, несприятливі майнові та організаційно-правові наслідки АГС, яких зазнають суб'єкти господарювання, спонукатимуть останніх застосувати до своїх працівників, винних у вчиненні ПСПВ, дисциплінарну відповідальність, що є

стимулом для більш сумлінного виконання ними трудових обов'язків.

Висновки. Таким чином, основні передумови застосування АГС за ПСПВ криються у тому, що: зазначені правопорушення у більшості своїй посягають не лише на правовий екологічний, але й правовий господарський порядок, поділ яких, виходячи із конституційних основ останнього, є скоріше умовним. Також спрощення правил здійснення господарської діяльності, у тому числі й щодо поводження з відходами, вимагає пропорційного посилення охоронної функції права, зокрема через розширення сфери застосування АГС.

Перспективи упровадження АГС за ПСПВ стосуються, передусім, санкцій майнового характеру, серед яких провідне місце належить АГШ. АГШ може використовуватися як санкція за низку ПСПВ, що мають вельми широкий діапазон об'єктів посягання, — від устанавленого порядку обліку та звітності у сфері поводження з відходами до умов безпечної експлуатації об'єктів, споруд і устаткування, призначеного для проведення операцій з відходами.

Ще однією АГС майнового характеру, що може стати ефективним заходом правового впливу за певні види ПСПВ, є безоплатне вилучення прибутку (доходу), що був одержаний унаслідок порушення визначених законом правил поводження з відходами. Окрім названих видів АГС, перспективними заходами організаційно-правового впливу на поведінку суб'єктів господарювання у сфері поводження з відходами є обмеження або зупинення їхньої діяльності.

З метою підвищення ефективності правового забезпечення поводження з відходами в Україні викладені вище пропозиції повинні набути нормативно-правового вираження у Законі України «Про відходи». Для цього відповідний закон необхідно доповнити статтею 42-1 «Адміністративно-господарські санкції за правопорушення у сфері поводження з відходами», де встановити перелік таких правопорушень, вид і міру санкції (санкцій) за їх вчинення. У цій же статті доцільно зробити застереження, що застосування до суб'єктів господарювання АГС не звільняє від адміністративної відповідальності їхніх посадових осіб, через невиконання або неналежне виконання обов'язків якими допущено порушення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Кодекс України про адміністративні правопорушення* : Закон України від 7 грудня 1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1984. — Додаток до № 51. — Ст. 112.
2. *Про надання інформації* : лист Державної екологічної інспекції у Сумській області від 10 жовтня 2016 р. № 2988/02.
3. *Про розгляд запиту на інформацію*: лист Державної екологічної інспекції у Вінницькій області від 10 жовтня 2016 р. № 17-із/02.
4. *Щодо надання інформації*: лист Державної екологічної інспекції у Волинській області від 10 жовтня 2016 р. № 2902/1-12-2.
5. Грек Б.М. Господарсько-правова відповідальність учасників господарських відносин: загально-правовий аспект / Б.М. Грек // Вісник Академії адвокатури України. — 2008. — Вип. 12. — С. 36—50.
6. Татькова З.Ф. Відповідальність у формі застосування адміністративно-господарських санкцій / З.Ф. Татькова // Форум права. — 2011. — № 1. — С. 998—1007.
7. Шевченко Н.М. Адміністративно-господарські санкції в системі правової охорони / Н.М. Шевченко // Актуальні проблеми держави і права. — 2005. — Вип. 25. — С. 317—321.
8. Войтенко І.С. Поняття, сутність та ознаки адміністративно-господарських санкцій за адміністративним законодавством України / І.С. Войтенко // Ча-сопис Київського університету права. — 2014. — № 1. — С. 117—121.
9. Кантор Н.Ю. Адміністративно-господарські санкції як гарантії реалізації та захисту економічних інтересів держави / Н.Ю. Кантор // Науковий вісник Ужгородського національного ун-ту. Серія ПРАВО. — 2015. — Вип. 34, Т. 2. — С. 87—90.
10. Оскірко А.О. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері поводження з відходами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / А.О. Оскірко ; Національний ун-т біоресурсів і природокористування МОН України. — Київ, 2015. — 19 с.
11. Максименцева Н.О. Правове забезпечення поводження з небезпечними відходами : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Н.О. Максименцева; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Київ, 2006. — 227 с.
12. *Господарський кодекс України*: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18, № 19—20, № 21—22. — Ст. 144.
13. Зуєв В.А. Проблеми формування еколого-господарського правопорядку у сфері поводження з відходами / В.А. Зуєв // Вісник АМСУ. Серія «Право». — 2015. — № 2 (15). — С. 122—127.
14. Джумагельдієва Г.Д. Правове регулювання господарського використання природних ресурсів : монографія / Г.Д. Джумагельдієва; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. — Київ : Юрид. думка, 2014. — 202 с.
15. *Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення* : Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 27. — Ст. 218.
16. *Про ветеринарну медицину*: Закон України від 25 червня 1992 р. № 2498-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 36. — Ст. 531.
17. *Waste Management Act: effective 13.07.2012* // Promulgated, State Gazette. — No. 53 of 13.07.2012.
18. *Про надання інформації на запит громадянина щодо стану виконання законодавства про відходи на території Донецької області* : лист Державної екологічної інспекції у Донецькій області від 11 жовтня 2016 р. № 02-1509.
19. *Результати перевірок додержання ліцензіатами ліцензійних умов поводження з небезпечними відходами* // Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/rezultaty-perevirok-doderzhannya-litsenziantamy-litsenziynukh-umov-povodzhennya-z-nebezpechnymu-vidkhodam>. — Назва з екрану. — Дата звернення 30.01.2017.
20. *Про металобрухт* : Закон України від 5 травня 1999 р. № 619-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 25. — Ст. 212.
21. *Про охорону навколишнього природного середовища* : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
22. *Про затвердження Порядку обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища* : Постанова Верховної Ради України від 29 жовтня 1992 р. № 2751-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 46. — Ст. 637 (втратив чинність).
23. *Про електроенергетику* : Закон України від 16 жовтня 1997 р. № 575/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 1. — Ст. 1.
24. *Про Кабінет Міністрів України* : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 13. — Ст. 222.
25. *Про місцеві державні адміністрації* : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 20. — Ст. 190.
26. *Про місцеве самоврядування в Україні*: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.

REFERENCES

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1984), *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia* [Code of Ukraine on administrative offences], Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR, vol. 51.
2. The State ecological inspection in Sumy oblast (2016), *Pro nadannia informatsii : Lyst* [On providing information: Letter].
3. The State ecological inspection in Vinnytsia oblast (2016), *Pro rozghliad zapytu na informatsiiu: Lyst* [Consideration of the request for information: Letter].
4. The State ecological inspection in Volyn oblast (2016), *Shchodo nadannia informatsii : Lyst* [On providing information : Letter].

5. Hrek B.M. (2008), *Hospodarsko-pravova vidpovidalnist uchashnykiv hospodarskykh vidnosyn: zahalno-pravovyi aspekt* [Economic-legal liability of the participants of economic relations: the common legal aspect], *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*, No.12, pp. 36–50.
6. Tatkova Z.F. (2011), *Vidpovidalnist u formi zastosuvannya administratyvno-hospodarskykh sanktsii* [Liability in the form of administrative-economic sanctions], *Forum prava*, No. 1, pp. 998–1007.
7. Shevchenko N.M. (2005), *Administratyvno-hospodarski sanktsii v systemi pravovoi okhorony* [Administrative-economic sanctions in the system of legal protection], *Aktualni problemy derzhavy i prava*, no. 25, pp. 317–321.
8. Voitenko I.S. (2014), *Poniattia, sutnist ta oznaky administratyvno-hospodarskykh sanktsii za administratyvnym zakonodavstvom Ukrainy* [The concept, nature and characteristics of administrative-economic sanctions under administrative legislation of Ukraine], *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, No. 1, pp. 117–121.
9. Kantor N.Yu. (2015), *Administratyvno-hospodarski sanktsii yak harantii realizatsii ta zakhystu ekonomichnykh interesiv derzhavy* [Administrative-economic sanctions as guarantees of realization and protection of economic interests of the state], *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii PRAVO*, vol. 2, No. 34, 87–90.
10. Oskirko A.O. (2015), *Administratyvna vidpovidalnist za porushennia u sferi povodzhennia z vidkhodamy* [Administrative liability for violations in the sphere of waste management]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv.
11. Maksimentseva N.O. (2006), *Pravove zabezpechennia povodzhennia z nebezpechnymy vidkhodamy* [Legal provision for hazardous waste management]. *Candidate's thesis*. Kyiv.
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), *Hospodarskyi kodeks Ukrainy* [Economic Code of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 18, 19–20, 21–22.
13. Zuiev V.A. (2015), *Problemy formuvannya ekoloho-hospodarskoho pravoporiadku u sferi povodzhennia z vidkhodamy* [Problems of formation of environmental-economic order in the field of waste management], *Visnyk AMSU, Serii «Pravo»*, No. 2 (15), pp. 122–127.
14. Dzhumaheldiieva H.D. (2014), *Pravove rehuliuвання hospodarskoho vykorystannia pryrodnykh resursiv* [Legal regulation of economic use of natural resources], *Iurydychna dumka*, Kyiv.
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), *Pro zabezpechennia sanitarnoho ta epidemichnoho blahopoluchchia naseleння* [On ensuring sanitary and epidemic wellbeing of the population : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 27, art. 218.
16. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), *Pro veterynarnu medytsynu* [On veterinary medicine : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 36., art. 531.
17. Waste Management Act of July 13, 2012, *State Gazette*, No. 53.
18. The State ecological inspection in Donetsk oblast (2016), *Pro nadannia informatsii na zapyt hromadianyna shchodo stanu vykonannya zakonodavstva pro vidkhody na terytorii Donetskoi oblasti : Lyst* [On providing information at the request of the citizen regarding the status of the implementation of waste legislation on the territory of Donetsk oblast : Letter].
19. The Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine (nd), *Rezultaty perevirok doderzhannia litsenziatamy litsenziinykh umov povodzhennia z nebezpechnymy vidkhodamy* [The results of checks of observance by licensees of licensed conditions of hazardous waste management], available at: <http://www.menr.gov.ua/rezultaty-perevirok-doderzhannya-litsenziantamy-litsenziinykh-umov-povodzhennya-z-nebezpechnymy-vidkhodam>
20. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), *Pro metalobrukht : Zakon Ukrainy* [On scrap metal : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 25, art. 212.
21. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), *Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha : Zakon Ukrainy* [On the protection of the environment : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 41, art. 546.
22. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), *Pro zatverdzhennia Poriadku obmezhenia, tymchasovoi zaborony (zupynennia) chy prypynennia diialnosti pidpriemstv, ustanov, orhanizatsii i obiektiv u razi porushennia nymy zakonodavstva pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha : postanova* [On approval of the Procedure for restriction, temporary prohibition (suspension) or termination of activity by enterprises, institutions, organizations and facilities in case of them violating legislation on environmental protection : Resolution], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 46, art. 637.
23. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), *Pro elektroenerhetyku : Zakon Ukrainy* [On power industry : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 1, art. 1.
24. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *Pro Kabinet Ministriv Ukrainy : Zakon Ukrainy* [On the Cabinet of Ministers of Ukraine : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 13, art. 222.
25. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), *Pro mistsevi derzhavni administratsii : Zakon Ukrainy* [On local public administrations : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 20, art. 190.
26. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), *Pro mistseve samovriaduvannya v Ukraini : Zakon Ukrainy* [On local government in Ukraine : The Law of Ukraine], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 24, art. 170.

Надійшла 24.02.2017

А.А. Трегуб

Институт экономико-правовых исследований
НАН Украины, г. Киев

АДМИНИСТРАТИВНО-ХОЗЯЙСТВЕННЫЕ
САНКЦИИ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В СФЕРЕ
ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ: ПРЕДПОСЫЛКИ
И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ

Исследована проблема административно-хозяйственных санкций за правонарушения в сфере обращения с отходами. Выявлено, что основные предпосылки применения санкций за указанные правонарушения кроются в посягательстве последних как на правовой экологический, так и правовой хозяйственный порядок, а также упрощении правил ведения хозяйственной деятельности в сфере обращения с отходами, требующих пропорционального усиления охранительной функции права. Обосновано, что наибольшие перспективы для соответствующих правоотношений имеет применение административно-хозяйственного штрафа, изъятие прибыли (дохода) как имущественные санкции и ограничение или приостановление деятельности субъекта хозяйствования как организационные санкции.

Ключевые слова: административно-хозяйственные санкции, правонарушения в сфере обращения с отходами, правовой порядок, штраф, ограничение деятельности, приостановление деятельности.

O.A. Trehub

Institute of Economic and Legal Researches
of NAS of Ukraine, Kyiv

ADMINISTRATIVE-ECONOMIC
SANCTIONS FOR THE OFFENCES IN SPHERE
OF WASTE MANAGEMENT: PRECONDITIONS
AND PROSPECTS OF APPLICATION

The present paper examines the problem of administrative-economic sanctions for the offences in sphere of waste management. It is shown that the main preconditions of applications of such sanctions are the impingement of given offences both — on legal environmental and legal economic order, as well as the simplification of requirements of doing economic activity in sphere of waste management that requires a proportional gain of protective function of law. It is also grounded that the most promising for appropriate legal relationships is application of administrative-legal fine, seizure of the profit (income) as pecuniary sanctions and restriction or suspension of activity of economic entity as organizational sanctions.

Keywords: administrative-legal sanctions, offences in sphere of waste management, legal order, fine, restriction of activity, suspension of activity.